

Iniciatíva na Vysokej škole dopravnej v Žiline

„Dialkárov“ zapájajú do vedeckej činnosti

Súčasná potreba politicky a odborne pripravenej najmä technickej inteligencie je taká veľká, že ju naše školstvo nemôže pokryť len rozširovaním dennej formy štúdia. Ďalej významná je okolnosť, že na poslucháčov dialkového štúdia sú menšie priame náklady na štúdium, popri ktorom sa aktívne zúčastňujú na výrobnom procese — tvoria nové hodnoty.

Dnes už môžeme hovoriť o značnom zblížení obidvoch foriem štúdia. Jedným z integrujúcich faktorov v dennom štúdiu je aktívna práca študentov v rámci študentskej vedeckej a odbornej činnosti (SVOČ). Na Vysokej škole dopravnej v Žiline sa v máji prvý raz v histórii školy zúčastnili na SVOČ so svojimi prácami aj poslucháči dialkového štúdia. Súťažilo šesť prác „dialkárov“ v sekcii matematických metód v doprave. Napríklad R. Kupka vo svojej práci navrhol zjednodušenie technológie výroby analógovo-číslícového prevodníka použitím sieťového grafu, L. Hájek a V. Hostoš sa zaoberali otázkou racionalizácie zlepšovateľského hnutia v podniku za pomoci malej výpočtovej techniky, B. Klacil riešil racionalizáciu prepravy pohonných hmôt atď. Recenzné posudky na práce vypracová-

vali vedúci pracovníci (dva riaditelia podniku, námestník riaditeľa, vedecký pracovník, vedúci výskumný pracovník) z organizácií, v ktorých tieto poslucháči pracujú. Všetci recenzenti ako hlavný prínos prác určili ich bezprostrednú použiteľnosť v príslušnej organizácii (témy prác sa vyberali po konzultáciách s vedením organizácií). Dosiahnuté výsledky nás teda vedú k presvedčeniu, aby sme sa naďalej zaoberali SVOČ aj v rámci štúdia popri zamestnaní. Touto formou dochádza totiž k ďalšiemu zblíženiu teórie s praxou — bez zdĺhavých medzičlánkov sa výsledky vedy a výskumu realizujú a ďalej „dialkári“ získavajú cenné poznatky, skúsenosti a „odvalu“ pri zavádzaní vedy a výskumu v práci svojho podniku.

Ing. F. KASSAY,

Vysoká škola dopravná, Žilina

Doprava vysokokvalifikovaných odborníkov

Škola, ktorá za 20 rokov vychovala 6000 inžinierov ● Nový študijný odbor: kybernetika v doprave a spojoch ● Priaznivé možnosti ubytovania študentov

Vysoká škola dopravná v Žiline — jediná tohto druhu u nás pripravuje kvalifikovaných odborníkov pre potreby našej železničnej, cestnej, leteckej dopravy a spojov. Do prvých ročníkov v školskom roku 1973—1974 prijme 850 študentov. Je nesporné dôkazom realnejšieho prístupu k výberu vysokoškolského štúdia, že na túto školu sa hlási 1020 študentov — o 170 viac, ako bude možné prijať. O možnostiach absolventov tejto školy s celostátnou pôsobnosťou, bližšej štruktúre prejaveneho záujmu o štúdium na nej a ďalších otázkach hovoríme s rektorom školy prof. Ing. Jaroslavom Jeřábkom, CSc.

■ Súdrh rektor, ako hodnotíte prejavový záujem o štúdium na Vysokej škole dopravnej v Žiline?

Celkový počet prihlášok predstavuje smerné číslo, stanovené pre prijatie do prvého ročníka VŠD. Sú však, žiaľ, značné rozdiely v záujme o jednotlivé študijné odbory. Dobrá je situácia na fakulte prevádzky a ekonomiky dopravy, kde záujem, prejavový počet prihlášok, značne presahuje možnosti prijatia na študijných odboroch prevádzka a ekonomika železničnej dopravy, prevádzka a ekonomika cestnej a mestskej dopravy, prevádzka a ekonomika leteckej dopravy, a pokiaľ ide o uchádzačov zo Slovenska, aj na študijnom odbore stavebná údržba a rekonštrukcia tratí a prevádzka a ekonomika spojov. Nie je zatiaľ dostatok záujemcov z ČSR na študijné odbory stavebná údržba a rekonštrukcia tratí, ale najmä prevádzka a ekonomika spojov. Na fakulte strojnej a elektrotechnickej sú prihláškami plne pokryté smerné čísla pre maturantov zo SSR na študijné odbory elektrická trakcia a energetika v doprave a zabezpečovacia a označo-

vacia technika v doprave. Aj na tieto odbory je však zatiaľ ešte nedostatok prihlášok z ČSR, pre ktorú má VŠD ako celostátna vysoká škola určené smerné čísla zvlášť. Určitý nedostatok záujemcov zo Slovenska i ČSR je o študijný odbor technická prevádzka telekomunikácií a dopravné stroje a manipulačné zariadenia — zameranie koľajové vozidlá. Napokon obzvlášť malý záujem prejavili uchádzači o študijný odbor prevádzka a údržba železničných vozidiel a strojárka technológia.

■ V budúcom školskom roku sa na vašej škole otvára nový študijný odbor — kybernetika v doprave a spojoch. Ako sa doteraz prejavil záujem o toto štúdium?

Ide o odbor, ktorý bude pre dopravu i spoje vychovávať veľmi potrebných, vysokoškolsky kvalifikovaných pracovníkov pre plné nasadenie výpočtovej techniky a kybernetizačných prostriedkov. Tento odbor je taktiež celostátny a zatiaľ — zrejme pre neinformovanosť maturantov o tejto možnosti štúdia — nie je dostatok

prihlásených ani z jednej z oboch republik.

Okrem spomínaných fakúlt má VŠD ešte vojenskú fakultu, ktorá vychováva vysokoškolsky vzdelaných technikov pre potreby našej ľudovej armády. Doterajší počet prihlásených na niektoré študijné odbory tejto fakulty taktiež zatiaľ nedosahuje smerné číslo, stanovené pre prijatie do I. ročníka. Podrobnejšie informácie v tejto súvislosti môžu záujemcovia dostať na najbližšej okresnej vojenskej správe.

■ Študenti a ich rodičia neraz ešte podliehajú rôznym predsudkom aj voči tým študijným odborom, ktoré majú osobitnú budúcnosť. Často je to aj z neinformovanosti o možnostiach uplatnenia sa. Ako je to v súvislosti so študijnými odbormi na vašej škole?

Vysoká škola dopravná za svoje dvadsaťročné existencie (v septembri osláví 20. výročie svojho založenia) vychovala pre naše národné hospodárstvo bezmála 6000 inžinierov, z ktorých mnohí zastávajú významné funkcie v rezorte dopravy i spojov. Vzhľadom na to, že ide o celostátnu rezortne orientovanú vysokú školu nemajú naši absolventi problémy s umiestnením. Na absolventov dopravných a spojových špecializácií čakajú zodpovedné miesta v celej republike. To sa týka napr. aj absolventov odboru prevádzka a údržba železničných vozidiel, ktorých radi prijímajú v lokomotívnych depách i v

iných útvaroch ČSD. Na výhodné umiestnenie absolventov študijného odboru strojárka technológia má škola uzavreté dohody s generálnym riaditeľstvom ZVL, Turčianskymi strojárňami i ďalšími strojárskymi závodmi najmä stredného Slovenska. Pokiaľ ide o absolventov nového študijného odboru kybernetika v doprave a spojoch, nazdávam sa, že v období začínajúcej sa kybernetizácie všetkých odvetví národného hospodárstva — dopravu a spoje nevynímajúc — nie je potrebné široké možnosti ich uplatnenia zvlášť zdôrazňovať.

Pokiaľ ide o nedostatočne prejavovaný záujem o niektoré odbory štúdia najmä z ČSR, ale aj zo Slovenska, určitú úlohu tu hrá aj obava z nedostatku možnosti ubytovania a značná vzdialenosť miesta školy od trvalého bydliska študenta. V tejto súvislosti by však mali budúci maturanti vziať do úvahy tú skutočnosť, že VŠD môže vo svojich moderne vybavených internátoch ubytovať všetkých študentov, ktorí majú trvalé bydlisko vyše 50 km od Žiliny, a každý študent dopravných študijných smerov má možnosť bezplatného cestovania železnicou na návštevu rodičov najmenej raz mesačne.

■ V júni sa uskutočnia prijímacie skúšky na vysoké školy. V ktorých smeroch najmä odporúčate pripraviť sa na ne, pokiaľ ide o vašu školu?

Pre uchádzačov o denné štúdium budú prijímacie skúšky na našu fakultu prevádzky a ekonomiky dopra-

vy 25.—27. júna a na fakultu strojnú a elektrotechnickú 27.—29. júna. Budú pozostávať — tak ako napokon na všetkých fakultách technického štúdia — z písomnej a ústnej skúšky z matematiky a fyziky a z ústnej previerky spoločensko-politických vedomostí. Práve nedostatočné znalosti stredoškolskej matematiky a fyziky bývajú často príčinou neúspechu na prijímacej skúške a rozčarovania pri prvom kroku do pomaturitného života. Odporúčam preto všetkým uchádzačom o štúdium na Vysokej škole dopravnej, zvlášť budúcim maturantom zo stredných odborných škôl, aby čas, zostávajúci do termínu prijímacích skúšok, využili na dôkladné zopakovanie a doplnenie vedomostí z týchto predmetov.

Zhovára sa JAROSLAV MEŠKO

Nad dielom laureátov Národnej ceny SSR

čerpáme, nám prepadajú. Preto sa neraz neefektívne kupujú i lacné prístroje a zariadenia (nie vždy nevyhnutne potrebné), len aby nebodaj peniaze neprepadli. O čo by bolo spoločensky výhodnejšie a pre rozvoj vedy prospešnejšie, keby sme si mohli našetriť finančné prostriedky a raz za tri-štyri roky kúpiť síce drahý, ale výkonný špičkový prístroj! Osobitnou brzdou je plánovanie. Dvojročné predkladacie doby zaostávajú za dynamikou tvorivej práce. Vari možno v základnom výskume, ktorý sa ubera neprebádanými cestami, so stopercentnou istotou na dva-tri roky dopredu naplánovať všetky materiálové položky i prístrojové vybavenie? To nedokáže ani jasnovidec. Ide o to, aby bol pružný plánovací systém, ktorý by sa podriaďoval špecifickým požiadavkám vedy, a nie opačne. Je známe, že v bádateľskom výskume číhajú na riešiteľov neznáme prekážky i riziká. Prekonať ich neraz znamená zmeniť prístupy i metódy. Keď potom chceme pokročiť dopredu v riešení tej-ktorej úlohy základného výskumu, musíme si nárokovat i na doplnenie prístrojového vybavenia. A vtedy sa riešiteľia stretnú s výčitkou: Znova chcete nový prístroj? Ale to nepôjde, keď ste si ho vopred nenaplánovali...

■ UŽITOČNOST' POZNATKOV Z FYZIKY

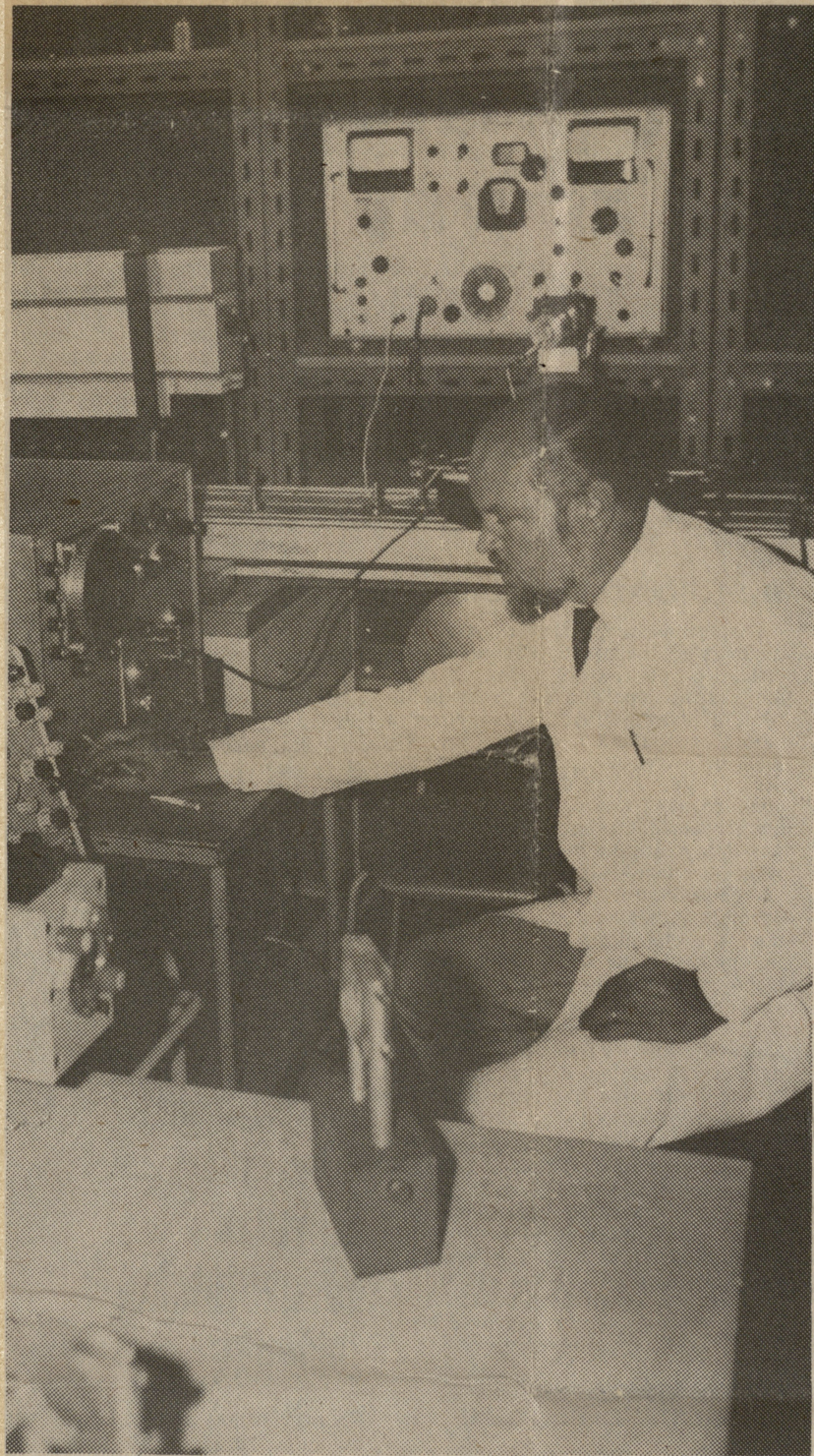
Obzvlášť diskutovaný je problém zlepšenia toku nových poznatkov a riešení základného a aplikovaného výskumu do praxe, najmä výroby. Aj na Katedre technickej fyziky VŠDS v Žiline dosiahli v rámci výskumu také výsledky, ktorých využitie prináša výrazné národohospodárske efekty. Napríklad chladiace emulzie, ktoré sa používajú v kovoobrábacích strojoch, sú po určitom čase už nepoužiteľné — starnú a strácajú fyzikálne vlastnosti. Zároveň sa stávajú škodlivými pre zdravie ľudí. Preto je významné hľadať spôsoby zvyšovania životnosti chladiacich emulzií. Dlhoročné skúsenosti z využívania ultrazvuku na spomínanej katedre inšpirovali prax — Závody na výrobu ložísk (ZVL) v Žiline — aby požiadali výskum o pomoc. Na katedre technickej fyziky to len privítali a vypracovali originálnu metódu (o jej svetovej novosti svedčí prihláška vynálezu) na regeneráciu rezných emulzií ultrazvukom a ultrafialovým žiarením. Nová metóda sa v podmienkach ZVL uplatnila, predlžuje životnosť emulzií o 100 percent, dosahuje sa úspora oleja a zlepšuje sa i životné prostredie. Podobný príklad, ktorý ilustruje využitie výsledkov fyzikálneho bádania, je predĺženie životnosti vrstiev xerografických valcov a ich diagnostika pomocou lasera. V Meopte Bratislava doteraz nemali na tento účel vhodné metódy. Do riešenia problému zaangażovali vysokoškolskú katedru a výsledky nedali dlho na seba čakať. Na vysokej škole navrhli a zostrojili zariadenie na báze lasera a mikropočítača, ktoré sa pri výrobe xerografickej techniky v Meopte Čoskoro stane dôležitým článkom medziodoperačnej a výstupnej kontroly.

„Ešte pred desiatimi rokmi výroba neprejavovala »hľad« po našich výsledkoch,“ zapája sa do besedy Pavol Hegedúš. „Až v poslednom období registrujeme prvé prípady, kedy fabriky klopú na dvere katedry. Ale stále sú to len nárazové pokusy zapojiť fyzikov do riešenia naliehavých problémov technológie výroby. Chýba cieľovo-programový prístup. Ukazuje sa, že rezortný výskum ešte nedocenil, že už nastal čas, kedy sa kvalita technológie začína odvíjať od kvality teoretických fyzikálnych výsledkov! Veď fyzika je jedným z rozhodujúcich pilierov dobrého materiálového výskumu. Ako postupovať ďalej? Medzi výskumom a výrobou je dlhá kľukatá cesta a keď sa má smerovať k jednému cieľu — k rýchlej aplikácii — musí každá zo zainteresovaných zložiek prejsť svoj kus cesty. Od výskumu a výskumníkov musíme žiadať, aby sa dopracovali k prenikavým teoretickým výsledkom, ktoré obohacujú doterajšie poznania a sú základom pre nové konštrukčné a technologické riešenia v praxi. My, vedeckí pracovníci, od výroby očakávame, že sa bude systematickejšie zaujímať o naše výsledky a hľadať spôsoby, ako si ich osvojiť. Takéto prístupy môže však vyvolať len účinnejšie fungujúci hospodársky mechanizmus, previazaný so systémom riadenia vedeckotechnického rozvoja.“

„Aj pri doterajšom systéme riadenia základného výskumu a organizačných formách spolupráce vedy s praxou sa musíme usilovať o čo najväčšie efekty,“ pripája sa Stanislav Kolník. „Osvedčila sa nám spolupráca s Fyzikálnym ústavom ČSAV a SAV, Katedrou chemickej fyziky Karlovej univerzity v Prahe, Katedrou fyziky Českého vysokého učenia technického v Prahe i Teslou Vráble a Výskumným ústavom mechanizácie a automatizácie v Novom Meste nad Váhom. Prínosom sú aj plodné kontakty s vysokými školami v zahraničí, najmä v ZSSR a NDR. Každé dva roky usporadúvame medzinárodnú konferenciu o využití ultrazvukových metód na štúdium vlastností tuhých látok. Pracovníci katedry sa zúčastňujú na pobytoch a stážach na popredných pracoviskách základného výskumu v ČSSR i v zahraničí. To všetko prispieva k tomu, aby sme vo výskume mohli držať krok s najlepšími a získanými výsledkami obohacovať aj prax.“

Teoretický, experimentálny a aplikovaný prínos fyzikov Ivana Bajáka, Jozefa Ďurčeka, Pavla Hegedúša a Stanislava Kolníka z Vysokej školy dopravy a spojov v Žiline má ešte ďalšiu podstatnú dimenziu. Správnym smerom zacielený výskum, húževnatosť a entuziazmus výskumníkov i ich kontakt s praxou sú receptom, ako chápať úlohu vedy, jednotlivca a kolektívu pri intenzifikácii ekonomiky.

JOZEF ŠUPŠÁK
Snímka archív

Vedúci kolektívu fyzikov z Vysokej školy dopravy a spojov v Žiline doc. RNDr. Ivan Baják, CSc., pri príprave meracej aparatury.

O Albertovi Einsteinovi sa neraz hovorilo ako o človeku, ktorý má mimoriadne vrodené schopnosti a talent. Veľký vedec sa však pri jednej príležitosti pred vyše tridsiatimi rokmi vyjadril takto: „Takmer bezpečne viem, že sám nemám nijaký osobitný talent. Zvedavosť, posadnutosť a priam zafatá húževnatosť spojená so sebakritikou ma priviedli k mojim myšlienkam. Nevyznačujem sa nijakou zvláštnou silou myslenia, nemám mozgové svaly, alebo len veľmi skromné. Mnohí ich majú v oveľa väčšej miere ako ja, a predsa nevytvorili nič prekvapujúce.“ Odstup času nijako neubral z brilantnosti myšlienky. Aj dnes, keď sa v porovnaní s minulosťou nepomerne zlepšili podmienky na vedeckú prácu, pribudli unikátne prístroje a zariadenia, naďalej platí, že o konečných efektoch rozhoduje predovšetkým vnútorný tvorivý náboj a kvalita jednotlivca i celého kolektívu. Potvrdzuje sa to i v prípade tohtoročných laureátov Národnej ceny SSR: doc. RNDr. Ivana Bajáka, CSc., doc. RNDr. Jozefa Ďurčeka, CSc., doc. RNDr. Pavla Hegedúša, CSc. a RNDr. Stanislava Kolníka, CSc. Kolektív z Katedry technickej fyziky Strojníckej a Elektrotechnickej fakulty Vysokej školy dopravy a spojov v Žiline dostal vysoké ocenenia za teoretický, experimentálny a aplikovaný prínos v oblasti interakcie ultrazvuku s tuhými látkami.

■ ULTRAZVUKOM SKRZ- NASKRZ TUHOU LÁTKOU

Moderné vysokofrekvenčné metódy skúmania tuhých látok sa vo svete začali intenzívne rozvíjať začiatkom šesťdesiatych rokov. V ČSSR sa touto problematikou systematicky nezaoberalo ani jedno pracovisko vedecko-výskumnej základne. Preto zákonite i pri riešení úloh štátneho plánu základného výskumu chýbal komplexný prístup. Na Katedre technickej fyziky Vysokej školy dopravy a spojov (VŠDS) sa chytili novej príležitosti a za 25 rokov húževnatého výskumu dosiahli viacero pozoruhodných výsledkov. Významne zapeli k teore-

HÚŽEVNATOSŤ KLÚČOM K POZNANIU

tickému a experimentálnemu poznaniu tuhých látok pomocou ultrazvukových a hyperzvukových vln. Ultrazvuk je mechanické kmitanie, vlnenie s kmitočtom vyšším ako 20-tisíc hercov a je ľudským ušom nevnímateľné. Pre vedcov je „svetlom“, ktoré prenikne skrz-naskrz tuhou látkou, odhalí jej štruktúru. Prečo je dôležité i takéto poznanie a podriaďujú sa mu stovky a tisíce hodín práce bádateľských kolektívov? Spoznať nové vlastnosti monokryštalických a amorfných (bez vnútornej štruktúry) látok, najmä v oblasti nelineárnych javov, dáva potenciálne možnosti ich nových aplikácií v optoelektronike a mikroelektronike. A dobre vieme, ako sa v tejto oblasti vo svete prudko napreduje, čo všetko máme ešte doháňať. Preto treba oceniť teoretický, experimentálny a aplikovaný prínos štvorice žilinských fyzikov, ktorým obohatili všeobecné poznanie, vniesli novú kvalitu do výskumu materiálov i ponúkli praxi viaceré významné technologické postupy a riešenia.

■ KTO SA BOJÍ „BIČA“?

Rovnako cenné sú i dlhoročné skúsenosti laureátov Národnej ceny SSR z organizovania výskumu na vysokej škole a zvyšovania jeho efektívnosti. K orientovaniu besedy s fyzikmi takýmto smerom, k predstaveniu laureátov prostredníctvom ich názorov, ma viedla závažná myšlienka z 8. zasadania ÚV KSČ, ktoré sa zaoberalo urýchleným uplatňovaním výsledkov vedy a techniky v praxi: „Podstatne lepšie treba využívať tvorivý potenciál vysokých škôl. Je nevyhnutné prehĺbiť jeho zapojenie do programu štátneho plánu základného výskumu, technického rozvoja a ekonomického výskumu. To vyžaduje iniciatívnejší prístup zo strany výskumu i vysokých škôl. Spolu s tým treba širšie využívať schopnosť pracovníkov vysokých škôl v relatívne krátkom čase riešiť čiastkové a operaatívne problémy pre hospodárske organizácie.“

„Dobré výsledky by mali byť nielen povzbudením, ale i podnetom k zamysleniu, ako bádateľský i aplikovaný výskum zefektívniť, skvalitniť,“ hovorí Ivan Baják. „Doterajšie skúsenosti hovoria, že výskumu chýba cieľová výbava chozrasčot. Na rozličných úrovniach riadenia vedy chýba odvaha i ochota presadiť chozrasčotné vzťahy a zásady. Pochopiteľne, bol by to »bič« predovšetkým na chrbát vedeckých pracovníkov, ktorý by ich nútil premýšľať a hľadať cesty, ako si na výskum zarobiť. Z takto získaných finančných prostriedkov by sa mohol hradíť nákup prístrojov a zariadení. Doterajší spôsob »fasovania« peňazí zo štátnej pokladnice je pohodlný, bezrizikový pre riešiteľov, ale i tých, ktorí zodpovedajú za riadenie vedy, za vedeckotechnický rozvoj. Na druhej strane neumožňuje, aby riešiteľia disponovali prostriedkami tak, ako by si to efektívnosť i potreby tvorivej práce vyžadovali. Pozrime sa iba na takú skutočnosť, ako je čerpanie finančných zdrojov. Na katedre máme také skúsenosti, že na Silvestra sa zmaže tabuľa hospodárenia a začína sa odznova. Tie prostriedky, ktoré nevy-

Jubileum školy

Žilina (ČSTK) — Slávnostným nástupom príslušníkov Vojenskej fakulty Vysokej školy dopravnej na námestí V. I. Lenina v Žiline otvorili včera oslavy 20. výročia založenia školy. K nastúpeným útvaram prehovoril námestník ministra národnej obrany generálporučík Ing. Ján Lux, ktorý pripomenul doterajšie úspechy i ďalšie úlohy pri výchove kvalifikovaných veliteľsko-inžinierskych kádrov ČSLA v duchu záverov XIV. zjazdu KSČ. V rámci osláv jubilea VF VŠD odmenili potom vyše 50 jednotlivcov a vojenských i civilných inštitúcií. Oslavy vyvrcholili slávnostným zasadnutím vedeckej rady Vysokej školy dopravnej. Prítomná bola aj delegácia z družobnej Vysokej školy dopravnej v Drážďanoch v NDR.

Jubileum dopravnej školy

Žilina (ČSTK) — Dvadsaťročné jubileum Vysokej školy dopravnej si pripomenuli včera v Žiline pedagógovia a pracovníci školy. Na slávnostnom zhromaždení v žilinskom Dome odborov privítali delegáciu ÚV KSS a vlády SSR na čele s členom Predsedníctva ÚV KSS a podpredsedom SNR Ing. H. Ďurkovičom. Prítomný bol aj minister dopravy ČSSR JUDr. Ing. Š. Šutka, minister spojov ČSSR Ing. V. Chalupa, minister školstva SSR Ing. Š. Chochol, minister stavebníctva SSR Ing. J. Bróska a ďalší oficiálni hostia. V mene ÚV KSS, vlády SSR a SNR pozdravil slávnostné zhromaždenie H. Ďurkovič. Ocenil prínos VŠD pri výchove odborníkov pre rezorty dopravy a spojov. V slávnostnom prejave zhodnotil potom rektor Vysokej školy dopravnej v Žiline prof. Ing. J. Jeřábek, CSc., dvadsaťročnú činnosť školy a pedagogických pracovníkov. Na zhromaždení vyznamenali vyše 150 zaslúžilých pracovníkov školy a ďalších inštitúcií.

Na zamyslenie – na využitie

Ing. IVAN BUDIÁK, predseda MsNV v Dolnom Kubíne: Na MsNV sa veľmi vážne zapodievame vybudovaním malej vodnej elektrárne na Vyšnokubínskym potoku. Dá sa nám v získavaní technickej dokumentácie. V najbližších rokoch by sme chceli vyrábať elektrickú energiu na osvetlenie mesta z vlastného zdroja, bez nárokov na centrálnu dodávku elektriny, a tak sa podieľať na plnení úloh vyplývajúcich zo Štátneho cieľového programu 02.

ZOLTÁN BENKO, predseda ZO KSS v Jastrabí, okres Vranov: Naša ZO KSS prijala stanovisko k tej časti návrhu úprav v Stanovách KSC, kde sa hovorí, že členská schôdza sa koná spravidla raz za mesiac, najmenej desať ráz do roka. Navrhujeme, aby sa členské schôdzy ZO KSS naďalej zvoľávali každý mesiac. Odvodňujeme to tým, že keby sa členské schôdzy nekonal každý mesiac, oslabilo by to akčioschopnosť straníckej organizácie. Jednotliví členovia KSC argumentujú aj tým, že by im chýbala pravidelná informovanosť o dianí v obci, JRD i v okrese, čo by malo nepriaznivý vplyv na aktivitu. So zvoľávaním členských schôdz a s účasťou na nich nemáme u nás problémy ani v letných mesiacoch.

MILAN HABÁNIK, skupinár pri peci č. 26 v Oravských ferozliatinárskych závodoch, prevádzkár Široká: Počas 7. päťročnice sme veľa vykonal v ochrane životného prostredia. Naša spoločnosť do odprašenia pecí investovala vyše 230 miliónov korún. To je správne! Lenže problémy zostávajú v pracovnom prostredí. Hutníci sú zaradení do prvej kategórie, niekde existujú tzv. dodatkové dovolenky, ale u nás na Orave to zatiaľ neplatí, napriek tomu, že pracovníci OOR nám prisľúbili pomoc. Stále nám chýba ošetrovacie stredisko pre ťažko pracujúcich hutníkov.

ANTON PUŠKÁR, rektor VŠDS v Žiline: Povinnosťou nás učiteľov je starať sa o to, aby vysokoškolskí študenti poznali konkrétnu prax spoločenského života, ktorý nie je priamočiary a bezkonfliktný. Ak má absolvent správne reagovať na jednotlivé zložité situácie v praxi, nesmieme študentom nič idealizovať ani prikrášľovať. Je potrebné sústavne im vysvetľovať a objasňovať naše úspechy aj nedostatky. Študenti musia vedieť, čo je rozhodujúce, čo slúži socializmu a naopak, čo je s ním v rozpore.

O matematike a zmysle života

O matematikároch sa všeobecne vraví, že sú to ľudia prehnane prísni, punktičársky presní. Môže, ale aj nemusí to byť pravda. Rozhovor s mužom, ktorý celý svoj život zasvätil matematike ma presvedčil, že matematikári sú nielen ľudia s logikou, no majú aj široký všeobecný rozhľad vo filozofii, sociológii, v oblasti svetovej i domácej literatúry. Tým človekom bol bielovlasý, mladistvo vyzerajúci prof. JOSEF KOROUS, vedúci katedry matematiky na Vysokej škole dopravnjej v Žiline. Zaiste nebude nezaujímavé oboznámiť sa s názormi tohto vedca, komunistu, skvelého odborníka.

— Už mnoho rokov vyučujete matematiku. Prečo je matematika pre väčšinu študentov kameňom úrazu?

— Matematika má svoje špecifické vlastnosti. Predovšetkým je to veda veľmi ťažká, kladie vysoké nároky na abstraktné myslenie. Myslenie neraz „bolí“. Keď človek myslí, neraz príde i k nepríjemným záverom. Matematika pre svoju abstraktnosť je akoby odtrhnutá od života, čo však nie je pravda. Mládež vyššie hodnotí to, čo je blízke životu. Má rada šport, technické veci, pravda, pokiaľ nevyžadujú matematické myslenie. Mnohí študenti majú v obľube lokomotívu alebo pokusy s elektrinou, ale ak tieto veci vyžadujú matematické úvahy, ľahko sa dajú odradiť. Kameňom úrazu je i nedostatok priebežného štúdia. Poslucháč, ktorý vynechá jednu časť matematiky, veľmi ťažko porozumie tomu, čo nasleduje. Matematiku treba študovať sústavne, systematicky, nič nepokladať za nepotrebné... Každú nevedomosť treba hneď odstrániť konzultáciou. Študenti však konzultácie využívajú málo. Z pohodlnosti i hanblivosti. Prídu obyčajne až vtedy, „keď im tečie do topánok“, a to je neraz už beznádejné.

— Nie je chyba aj v metodike niektorých matematikárov?

— Metodika matematiky je na vysokej úrovni, či už ide o vyučovanie na strednej alebo vysokej škole. Učebnice majú vysokú úroveň. Postrádame však univerzálnu vysokoškolskú učebnicu matematiky pre technické smery. Bolo by účelné prekonať averziu k tvorbe učebníc a vydať celoštátnu učebnicu.

— Koľko vedeckých prác ste už napísali a ktorá bola najviac ocenená?

— Celkom je to 30 väčších pôvodných prác. K reputácii mi pomohli prvé, najmä práca, ktorá vyšla roku 1937 v češtine, ruštine a angličtine. Jej názov — O rozvoji funkcií v rade istých ortogonálnych polynomov. Od roku 1945 som napísal 15 prác. V elektrotechnickej praxi si vysoko cenia prácu o zovšeobecňovaní Fourierových radov.

— Prednášali ste aj na vysokých školách v zahraničí?

— Prednášal som na matematických zjazdoch v Boloni, Göttingene, Drážďanoch a na Technickej univerzite.

— Matematika a filozofia súvisia. Nájdete si vždy čas aj na štúdium filozofie?

— Prednášam marxistickú filozofiu na VŠD ako externý pracovník. Viediem dvojhodinový seminár z filozofie. Som aj lektorom pre ideovo-politickú výchovu a vnútrostranícku výchovu pre pedagogických pracovníkov na VŠD a lektorom miestnej organizácie KSS na Hlinách.

— V čom filozofia pomáha matematikárovi?

— Pomáha mu širšie spoznať základy matematiky i dôležitosť matematiky. Obrátene: matematika potvrdzuje, že marxistická filozofia je správna.

— Odkedy ste členom strany a aký význam má stranícka príslušnosť pre učiteľa?

— Do KSČ som vstúpil v apríli 1946. Každý pedagóg by mal byť presvedčeným komunistom. Len ten môže dobre vychovávať študentov, kto má odborné, morálne a pedagogické predpoklady pre výchovu mladej generácie.

— Čo by mal podľa vás súčasný človek robiť, aby sa zbavil stresov?

— Predovšetkým poriadne pracovať a voľný čas vyplňať športom.

— Môže si človek odpočinúť aj v kine?

— Ak je film dobrý, pravdaže. Ak je nudný alebo taký, s ktorým nemožno vnútorne súhlasiť, vyjde z kina viac rozladený ako uspokojený...

— Prečo — podľa vás — mnoho mladých ľudí nevyužíva dostatočne všetky možnosti pre svoj rast?

— Mládež má veľa zábav i záujmov. Mnoho mladých nevie hospodáriť s časom a pred serióznou prácou dáva prednosť lacnej zábave, kde sú malé nároky na duševnú činnosť. Pravda, nemožno to paušalizovať; potešilo by ma, keby sa mladí viac a serióznejšie venovali aj technickým vedám. Mladí vôbec by mali nachádzať svoje poslanie v práci, obľúbiť si ju, presvedčiť sa o jej užitočnosti. Mali by mať hlbší zmysel aj pre umenie a kultúru... Čokoľvek robia, mali by robiť rozumne.

Zhovárал sa: VIKTOR HUIK

VÝROBNÁ SFÉRA MUSÍ DÁVAŤ PODNETY PRE PRÁCU VYSOKÝCH ŠKÔL

Pevné spojenie so životom

Neoddeliteľnou súčasťou vysokých škôl je okrem ich hlavného poslania — prípravy vysokokvalifikovaných odborníkov pre potreby národného hospodárstva — aj vedeckovýskumná práca, ktorá obohacuje výchovno-vzdelávací proces o metodologické poznatky, nové teórie, aplikačné možnosti, spoločensko-ekonomické a ekologické stránky vývoja vedy, techniky, organizácie, riadenia a pod., ale aj prispieva k inovačným procesom, k šetreniu palív, energie, surovín a živej práce.

Aj Vysoká škola dopravy a spojov v Žiline prináša v tomto smere svoj vklad. Vedeckovýskumné kapacity zacielfuje predovšetkým na riešenie úloh realizovaných v rezorte dopravy, spojov a v strojárskych odvetviach.

Napríklad prof. Ing. dr. h. c. Jaroslav Jerábek, DrSc., člen korešpondent ČSAV a SAV, z katedry stavebnej mechaniky teoreticky odvodil, expe-

rimentálne overil a do praxe zaviedol originálny rad frikčných izolátorov s voliteľnou a dodatočne regulovateľnou intenzitou tlmenia. Nové prvky umožňujú aktívne a pasívne odpruženie systémov. Dajú sa použiť na odpruženie bucharov, lisov, pulzátorov a iných ťažkých strojov, ale aj výbušných motorov, elektromotorov, kompresorov, čerpadiel, textilných a iných strojov. Vo svete ojedinelé prvky odpruženia získali viaceré uznanie, zlatú či striebornú medailu na svetových výstavách v Bruseli, Ženeve, Kolíne nad Rýnom a pod.

Pretože frikčné izolátory predstavujú originálne riešenie, autor pristúpil k ich použitiu v praxi až po komplexnom rozpracovaní teórie, po laboratórnych skúškach a po výrobe funkčných prototypov. Tie sa osvedčili pri pružnom zakladaní ťažkých strojov s výraznými dynamickými účinkami. Izolátory sú dnes inštalované pod bu-

charmí vo Vagónke Studénka, v Závodoch ťažkého strojárstva v Dubnici nad Váhom, v ZTS Martin a Piesok. Ekonomický prínos z realizovaných aplikácií frikčných izolátorov je už 7,2 milióna korún.

Napriek úspechom našej školy vo vedeckovýskumnej činnosti treba zdôrazniť, že i v tejto oblasti máme ešte rezervy. Ide napríklad o to, že napriek koncentracii kapacít na menší počet úloh stále ešte existuje relatívne veľká tematická rozptýlenosť riešiteľských kolektívov. Potrebujeme takisto zmenšiť nárazovosť v práci, zlepšiť vybavenie učiteľov a výskumníkov prístrojovo-technickou a pod.

Osobitnú pozornosť si zaslúži realizácia výsledkov výskumu v praxi. Dostali riešitelia navštevovali pracovníkov praxe. Informovali ich o realizovaných výsledkoch výskumu a presvedčali o účelnosti a efektívnosti návrhov. Iba ojedinele sa naplnia požiadavka zakotvené v súbore opatrení o tom, že sama prax vyhľadáva nové progresívne riešenia, zúčastňuje sa na výrobe prototypov, na poloprevádzkových skúškach atď. Záводы a podniky sa vyhovávajú na náročné plány a nemajú záujem prevádzkovo overovať naše riešenie. Dôležitú úlohu zohráva i technický konzervativizmus a obava z rizika pri zavádzaní nových riešení, ktoré väčšia inovácia zákonite prináša.

Škola však vždy hľadala formy a metódy, ako obmedzovať tieto negatívne tendencie. Dá sa jej to čoraz viac. Skoncentrovali sme časť kapacity vedeckovýskumných pracovníkov do Ústavu rozvoja komunikácií, ktorý bude výskumným pracoviskom školy. Okrem toho už päť rokov pracuje združené vedeckovýskumné pracovisko ZTS Martin a VŠDS, rok združené pracovisko Výskumného ústavu spojov Praha a VŠDS, od januára 1982 začne činnosť združené vedeckovýskumné pracovisko Federálneho ministerstva dopravy a školy. Na základe vyššie dvadsiatich dohôd o spolupráci sa tak rozvíja účelná spolupráca s rezortmi, výrobnými hospodárskymi jednotkami a podnikmi nielen pri výchove vysokoškolsky vzdelaných odborníkov, ale aj v oblasti vedeckotechnickej spolupráce.

Prof. Ing. ANTON PUŠKÁŠ, DrSc.,
prorektor pre vedeckovýskumnú
činnosť Vysoké školy dopravy a
spojov, Žilina

Pomohol združený záväzok

Železničná stanica Žilina patrí medzi najlepšie stanice Východnej dráhy. Vďaka iniciatíve pracujúcich a dobrej organizácii práce mohli už koncom novembra minulého roku zahľásiť hotovo. Plán nakládky splnili 28. októbra a do konca roka naložili navyše 56-tisíc ton tovaru a v porovnaní s plánom dobrým vyťažovaním železničných vozňov ušetrili ložný priestor, ktorý predstavuje 1706 vozňových jednotiek. Do konca vlaňajšieho roku rozposunovali o 113-tisíc železničných vozňov viac, ako im ukladal plán. Vďaka dobrému vyťažovaniu nákladných vlakov vychádzajúcich zo Žiliny odviezli navyše 1,2 milióna ton tovaru, čo predstavuje úsporu 964 priemerne vyťažených vlakov. V korunách úspora dosahuje 1,3 milióna korún.

K dobrým výsledkom žilinských železničiarov prispel aj združený socialistický záväzok, ktorý prijali začiatkom roku 1984. Predsavzali si v ňom, že vlaky budú v priemere vyťažovať na 103 percent. V skutočnosti ich vyťažovali na 113,1 percenta. Výrazne znížili aj počet poškodených vozňov. V porovnaní s rokom 1983 poškodili vlní o 63,8 percenta menej vozňov.

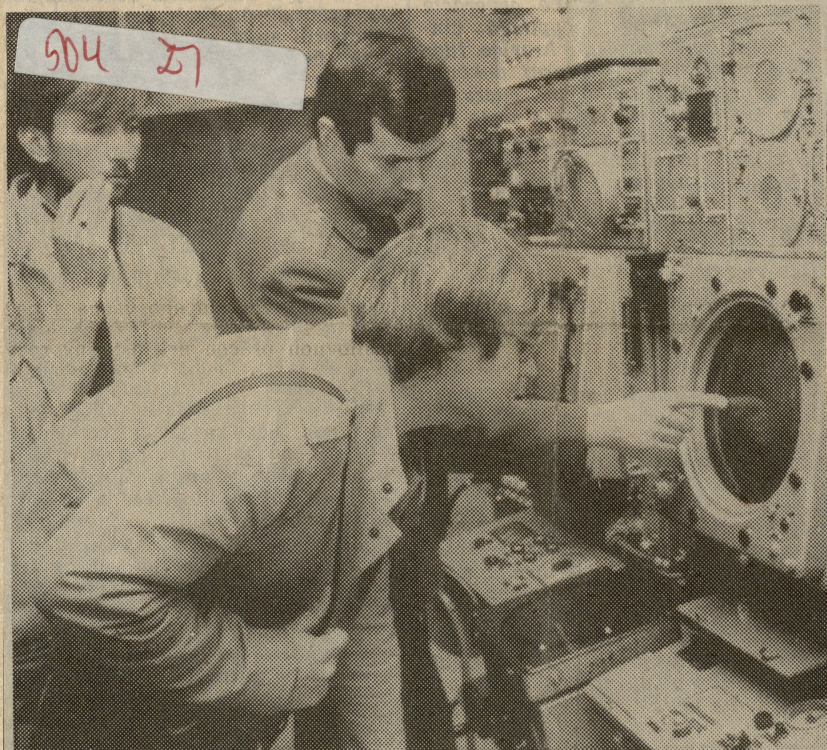
Výsledky žilinských železničiarov sú ozaaj dobré. Neprišli však samy od seba. Treba za nimi vidieť predovšetkým ľudí a ich pracovnú iniciatívu. Pochvalu si zaslúžia aj posunovači, z ktorých najlepšie výsledky dosahuje kolektív smeny z osobnej stanice, kde je dispečerom Jozef Nemčík.

V čom treba vidieť korene úspechov pracovníkov žilinskej železničnej stanice? Jej náčelník Ing. Jozef Antoš povedal, že predovšetkým v tom, že tam pracujú ľudia, čo robote rozumejú, vedia, čo sa od nich očakáva, a dobre poznajú svoje povinnosti. Dôležitou skutočnosťou je aj dôsledné plnenie sociálneho programu a sústavná pozornosť zlepšovaniu pracovných podmienok.

PAVOL ĎURČO, Žilina

Rad práce VŠD v Žiline

Žilina (ČSTK) — 25. výročie založenia Vysokej školy dopravnej pripomenuli si včera na slávnostnom zhromaždení v Žiline jej akademickí funkcionári, pedagógovia a poslucháči. Medzi hosťami privítali ministra školstva SSR J. Bušu, ministra stavebníctva J. Brósku, zástupcov ÚV KSČ a ÚV KSS, federálnych ministerstiev dopravy, spojov i všeobecného strojárstva, delegácie Stredoslovenského kraja a Žilinského okresu, SAV, čs. vysokých škôl, ako aj dopravných inštitútov zo ZSSR, NDR, PLR a MLR. V úvodnom prejave minister J. Buša vysoko ocenil 25-ročné úsilie VŠD vo výchove politicky aj odborne vysokokvalifikovaných inžinierov pre dopravu, spoje a strojárstvo, ako aj vedecké a výskumné pracoviská. Rektor VŠD prof. Ing. J. Jeřábek, DrSc., vo svojom príhovore uviedol, že škola za 25 rokov vychovala do 10 tisíc inžinierov, vyriešila 250 výskumných úloh a vykonala stovky vedeckých expertíz. Na zhromaždení prevzali Rad práce, ktorým 25-ročnú činnosť VŠD ocenil prezident ČSSR. Účastníci zhromaždenia sa oboznámili aj s pozdravnými listami členov Predsedníctva ÚV KSČ — prvého tajomníka ÚV KSS J. Lenárta a predsedu FZ ČSSR A. Indru, ako aj podpredsedu vlády ČSSR M. Lúčana.

Slovenská letecká škola SÚV Zväzarmu v Nitre-Veľkých Janíkovciach, jediné zariadenie tohto druhu v SSR, oslavuje 15 rokov svojho trvania. Jej hlavným poslaním je výučba a výcvik inštruktorov pre letecké odbornosti Zväzarmu, príprava brancov — pilotov pre Vysokú vojenskú leteckú školu SNP v Košiciach, výcvik pilotov pre Slovair a v poslednom období aj výučba poslucháčov Katedry leteckej dopravy a spojov v Žiline. Na snímke rádiolokátor P-12 na sledovanie vzdušných cieľov, ktorý sa používa pri výcviku brancov.

Snímka ČSTK — Ivan Lužák

★ Sovietska putovná výstavu o mos-
kovskom automobilovo-cestnom inštitú-
te otvorili včera vo V-klube Vysokej ško-
ly dopravnej v Žiline.

504 21 Traja s cenou ministra

ŽILINA (bes) – V aule Vysokej školy dopravnej a spojov v Žiline prevzalo včera 600 absolventov Strojníckej a Elektrotechnickej fakulty vysokoškolské diplomy. Pridali sa k ostatným 1000 držiteľom titulu inžinier, ktorí na tejto škole promovali od začiatku týždňa. Traja z nich si navyše odniesli cenu ministra školstva SSR za vynikajúce študijné výsledky a angažovanú politickú a vedeckú činnosť.

~~Vojenské~~

vysokoškolské

jubileum 104 77

PLZEŇ [bb] — Vojenská fakulta Vysoké školy dopravní v Žilině, která připravuje kvalifikované důstojníky s vysokoškolským inženýrským vzděláním, oslavuje v tomto měsíci 20. výročí svého založení. V současnosti se jejím posluchačem může stát každý absolvent střední odborné i střední všeobecně vzdělávací školy s maturitou. V přijímacích zkouškách však musí prokázat způsobilost nejenom ke studiu matematiky či fyziky, ale i patřičný politický přehled a samozřejmě také fyzickou připravenost. Po pěti letech studia pak může získat vysokoškolský diplom, titul inženýra a hodnost důstojníka.

Všetko závisí od tempa stavbárov

504/21
V minulom týždni sa zúčastnil člen Predsedníctva ÚV KSČ a prvý tajomník ÚV KSS súdruh Jozef Lenárt na februárovej členskej schôdzi ZO KSS pri Strojníckej a elektrotechnickej fakulte Vysokej školy dopravnej v Žiline. Ako to už býva pri takýchto príležitostiach, spomínali sa aj začiatky školy v Žiline. Bolo to pred 15 rokmi. Vtedy bola pomoc škole veľmi potrebná, a že dobre prekonalí počítočné prekážky, o to sa pričínil aj súdruh Lenárt. Pripomenul to v diskusii aj rektor VŠD Jaroslav Jeřábek. Odvtedy zaznamenala škola obrovský rast, v súčasnosti však predsa zápasí s nedostatkom vhodných priestorov. Areál, ktorý mal byť hotový už vlani, stavbári nedokončili. Chcú im pomôcť študenti-brigádnici. Niektorí už aj začali. Nedávno pracovala na stavenisku 15-členná skupina poslucháčov aj s učiteľmi. Dobre si vysúkali rukávy, lebo úlohu plánovanú na deň, zvládli za polovičný čas. Ich práca sa stavbárom zapáčila. Komentovali ju krátko a výstižne: pri vašom tempe by sme areál odovzdali do používania ešte v tomto roku. Ale stačí takéto konštatovanie? Nemali by aj stavbári urobiť čosi viac, pridať v tempe a splniť aj svoju povinnosť?

M. JAVORINA

VŠESTRANNE FORMOVAŤ VYSOKOŠKOLÁKOV

Ak ideologické vzdelávanie naša strana oprávnené považuje za jednu z najdôležitejších súčastí činnosti každej straníckej organizácie, potom pre stranícku organizáciu, ktoré pôsobia na vysokých školách, to platí dvojnásobne. Takto chápe úlohu a význam straníckeho a ideovopolitického vzdelávania stranícka organizácia na Vysokej škole dopravnej v Žiline.

Pri koncipovaní, obsahovom zameralí, kadrovom zabezpečovaní, kontrole a hodnotení našej práce v tejto oblasti vychádzame predovšetkým z toho, že naša škola je inštitúciou socialistickej spoločnosti a je vyhranene ideologickým pracoviskom. Na ktoré naša spoločnosť kladie náročnú úlohu všestranne politicky a odborné formovať budúceho absolventa.

Na jeho prípravu sa musí aktívne podieľať každý učiteľ, ktorého treba na túto prácu sústavne a cielavedome pripravovať;

Za ideologickú prípravu učiteľov zodpovedá stranícka organizácia, ale aj všetci vedúci pracovníci, počnúc rektorom školy až po vedúceho katedry, respektívne oddelenia;

Stranícke a ideové vzdelávanie musí dôsledne vychádzať z princípov marxizmu-leninizmu a súčasne vytvárať dostatok priestoru pre diferencovanú voľbu obsahu tak, aby čo najlepšie napomáhala riešiť problémy výchovnej práce školy.

Navyše musí prispieť k rozvoju ofenzívnej ideologickej činnosti proti triedne cudzím názorom a ideológiám.

Vychádzajúc z toho, CZV KSS na VŠD pred rokom vykonal rozbor doterajšej náplne a výsledkov straníckeho a ideovopolitického vzdelávania na škole, ako aj rozbor z hľadiska podielu tých učiteľov, ktorí študovali marxistickú teóriu aj v iných formách, to znamená, už ako študenti na vysokých školách (a to sú s výnimkou vekove najstarších kategórií všetci učitelia), vo VUML a kurze propagandistov, v rámci aspirantúry a pod. Záver ukázal, že nie je už v súčasnom období potrebné, aby učitelia študovali marxisticko-leninskú teóriu v rámci ucelených kurzov jednotlivých súčastí marxizmu-leninizmu (ako v predchádzajúcich rokoch), ale že bude vhodnejšie toto štúdium orientovať na prehĺbenie poznatkov v špecializovanej tematike.

Dospeli sme k presvedčeniu, že do popredia sa dostáva ostrá konfrontácia ideí a že v tejto konfrontácii sa treba orientovať, poznať argumenty protivníka, formu a meniacu sa taktiku boja, pochopiť falošnosť tvrdení protivníka. Naučiť ľudí, ako tieto názory kriticky hodnotiť marxisticko-leninská teória.

Osvojiť si marxistickú kritiku súčasných buržoáznych a maloburžoáznych smerov by malo dať základnú teoretickú výzbroj aj pre zaujatie správneho stanoviska voči iným modifiká-

ciám čo do podstaty tých istých teórií, ktoré môžeme a musíme očakávať od našich nepriateľov v budúcnosti.

Tieto úvahy viedli CZV KSS k tomu, že sa rozhodol zriadiť pre učiteľov a ďalších vedúcich pracovníkov školy dvojročný nadstavbový kurz Kritika súčasnej politiky a ideológie antikomunizmu. Život ukázal, že táto orientácia v našich podmienkach bola správna. Pomohla učiteľom školy skvalitniť argumentáciu pri presadzovaní socialistickeho spôsobu myslenia a konania proti prežitkom, nánosom, prípadne aj infiltrácii nesprávnych názorov a predstáv.

Po organizačnej stránke sme využili štruktúru školy, ktorá umožňuje prehľadnosť a pomerne ľahkú kontrolovateľnosť útvaru. Prednášky robíme po fakultách, seminárne skupiny sú vytvorené podľa katedier a ich vedúcimi sú vedúci katedier. Toto riešenie vychádza zo zásady, že každý vedúci katedry je zodpovedný za svojich podriadených aj po stránke ich ideového rastu.

Lektorský zbor, ktorého jadro tvoria pracovníci Ústavu marxizmu-leninizmu VŠD, plní dve úlohy: samostatnú lektorskú prácu a hospitačnú činnosť v seminárnych skupinách. S hospitačiami, ktoré uskutočňujú okrem lektorov aj členovia CZV, výborov ZO KSS a akademickí funkcionári, máme už niekoľko rokov dobré skúsenosti.

Hospitácie pomáhajú zvyšovať úroveň seminárov už tým, že účastníci i vedúci seminárov musia rátať s kontrolou svojej práce. Hospitujúci aktívne zasahujú do diskusie a pomáhajú riešiť všetky otázky. Hospitácie súčasne umožňujú vlastný pohľad CZV KSS a vedenia školy na prácu seminárnych skupín, nezávislý od informácií zdola. Pozitívne skúsenosti z kontroly a hodnotenia straníckeho a ideovopolitického vzdelávania budeme naďalej prehĺbovať a upevňovať.

Systémom organizácie straníckeho a ideovopolitického vzdelávania, ktorý existuje na VŠD už niekoľko rokov, sme dosiahli, že dnes už takmer na každom seminári odznejú kvalitne pripravené referáty, ktoré vo väčšine prípadov sú skutočne podnetom pre nasledujúcu diskusiu. Vcelku dobrá je individuálna príprava účastníkov seminára, aj keď ešte nemôžeme tvrdiť, že vždy a všetci účastníci sú dôsledne pripravení. Zodpovedne však môžeme konštatovať, že učitelia školy si uvedomujú, že ideologické vzdelávanie treba brať vážne, že ho ne-

možno podceňovať a že sa stalo súčasťou povinností učiteľa.

Pozitívny krôk vpred je aj v tom, že sa katedry cielavedomejšie zaoberajú otázkami, ako využiť získané poznatky pre politickovočinnú činnosť medzi študentmi. Konkrétne v tejto súvislosti sme na záver prvého roku kurzu usporiadali ideologické konferencie na oboch fakultách, ktoré v tomto smere odhalili viaceré cesty využitia predmetov prírodovedných a technických disciplín k ideologickému pôsobeniu na poslucháčov.

V ideovo-politickom vzdelávaní nám nejde o to, aby sa politické vedomosti zastavili na úrovni učiteľov. Učitelia musia byť prostredníkmi, ktorí budú kvalifikovane a cielavedome spolupôsobiť pri formovaní ideového profilu budúcich absolventov školy.

Vnútrostranícke a ideovo-politické vzdelávanie sa musí stať školou komunistickej výchovy, kde na základe hlbokého osvojovania si teórie marxizmu-leninizmu, na základe hlbokého zvládnutia jej princípov a metodológie, získavame schopnosť správnej triednopolitickej orientácie v otázkach a problémoch, ktoré pri naša každodenný život. Zvládnuť učenie marxizmu-leninizmu, ako živý a životom overený návod vedeckého myslenia a konania nie je ani ľahký, ani krátkodobý proces. Okrem iného vyžaduje vnútornú disciplínu, cielavedomosť, húževnatosť a vytrvalosť, ale aj tvorivý prístup a zápal, tak zo strany toho, kto sa podujal marxizmus-leninizmus učiť, ako aj zo strany toho, kto toto učenie chce skutočne zvládnuť. Pre plný úspech vnútrostraníckeho vzdelávania však ani toto nestačí. Tak ako svetonázor nie je prostou sumou poznatkov, ale z mar-

xizmu-leninizmu vyvierajúce a o ne sa neustále opierajúce životné postoje človeka, jeho schopnosť správnej orientácie aj v najzložitejších spoločenských i životných situáciách, tak ani osvojenie teórie marxizmu-leninizmu nemôže a nesmie skončiť len vyučovacím procesom.

Súčasne s vyučovacím procesom musí prebiehať proces aktívnej seba-výchovy, proces každodenného seba-vzdelávania ako predpoklad pre získanie schopnosti uplatniť získané vedomosti v pravý čas a na pravom mieste. Naše kolektívne i osobné skúsenosti neraz potvrdzujú, že tento druhý proces je náročnejší. Aktívne presadzovanie politiky strany v každodennom živote v bezprostrednom okolí vyžaduje plnú angažovanosť, schopnosť racionálnej argumentácie, presvedčivé zanietenie a osobnú statočnosť. Nezaobíde sa ani bez schopnosti posúdiť triedno-sociálne korene stanoviska, ktoré je politike strany cudzie, bez schopnosti kvantifikovať mieru jeho politickej škodlivosti a rozsah jeho vplyvu.

Meradlom účinnosti straníckeho a ideovo-politického vzdelávania vysokoškolského učiteľa nie je preto len jeho aktivita v seminárnej skupine a záznam o vykonanom čiastkovom pohovore, resp. záverečnej skúške, ale predovšetkým jeho vlastný postoj, jeho angažovanosť a v dôsledku toho aj práca skupiny študentov, ktorých má na starosti. Ich politické postoje, ich aktívny vzťah k nášmu zriadeniu a k vlastnej práci je najlepším vysvedčením učiteľa.

Doc. Ing. PETER HERMAN, CSc.,
Doc. PhDr. JAROMÍR MACH, CSc.,
Vysoká škola dopravná, Žilina

★ Výsledky tvorivej spolupráce Vysokej školy dopravy a spojov v Žiline s partnerskými vysokými školami a inštitúciami v ZSSR a ďalších socialistických krajinách ukazuje výstava, ktorú včera otvorili v žilinskom dome kultúry v prítomnosti rektora VŠDS prof. Ing. Antona Puškára, DrSc. Expozícia poskytuje ucelený prehľad kontinuálneho vývoja tejto spolupráce a načrtáva perspektívne možnosti spoločného úsilia pri vedeckotechnickej aktivizácii poslucháčov a pedagógov zainteresovaných škôl.

V DIELACH DNEŠKA ŽIJE ODKAZ OSLOBODITEĽOV

ZO ŽILINY UŽ VYŠE DESAŤTISÍC INŽINIEROV

Skúste si predstaviť riadiace pracovisko elektrickej lokomotívy, napojené na samočinný počítač — v tomto prípade Robotron, vyrobený v NDR, ktorý do detailu modeluje pre „iducu“ lokomotívu jazdné podmienky určitého úseku železničnej trate Vrútky—Poprad. To dáva sledujúcemu poslucháčovi možnosť štúdie pohybu vlaku, napríklad z hľadiska optimálnej spotreby elektriny. Alebo — na inom počítači — sa rieši pre konkrétne jazdy problém účelnej vlakotvorby. Do tretice sa pomocou vlastnej predstavivosti presuňme na ďalšie pracovisko, kde možno merať presnosť súčiastok valivých ložísk až na stotinu milimetra. Prečo to treba až tak presne? Od precíznej presnosti valivých ložísk v nemalej miere závisí vysoká technická úroveň určitých súčiastí strojov a zariadení.

Proti brádky, a preto iste aj trochu zjednodušujúcimi pohľadmi do laboratórií niektorých katedier Vysoké školy dopravy a spojov v Žiline snažili sme sa trochu priblížiť atmosféru i úroveň jej vzdelávacieho pôsobenia. Vznikla pred 26 rokmi — z potreby pripravovať vysokokvalifikovaných odborníkov, dopravných a spojových inžinierov pre celú ČSSR a strojní inžinierov pre Stredoslovenský kraj. Riadenie dopravy a spojov predstavuje v súčasnosti u nás na vedeckých princípoch založený, významný technicko-ekonomický proces, vyžadujúci si vynikajúce technické vybavenie a kvalitne pripravených ľudí, schopných využívať súčasnú techniku bezpečne, účinne a najmä hospodárne. Odborníci, schopní plniť tieto požiadavky, vychádzajú práve z vysokej školy, o ktorej je reč.

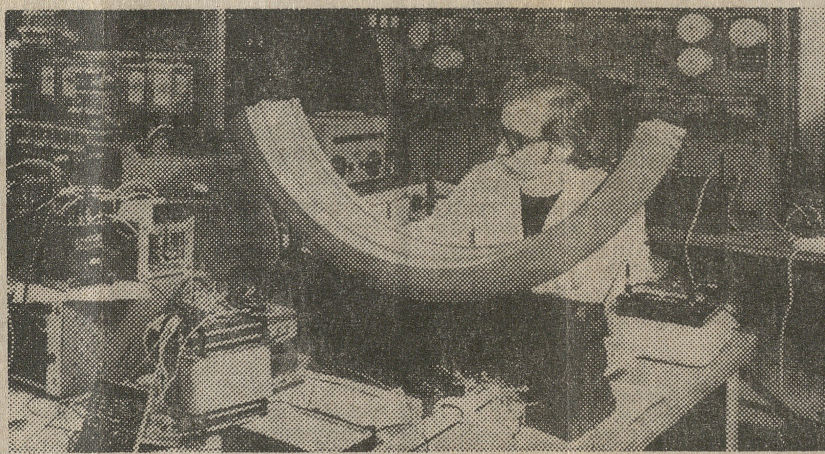

— Celý doterajší vývoj našej školy charakterizuje hľadanie najúčinných foriem a obsahu výchovno-vzdelávacej a vedeckovýskumnej práce, v súlade s požiadavkou spájania predností socializmu s výdobytkami vedecko-technickej revolúcie — hodnotí pôsobenie školy jej prorektor doc. Ing. J. Moravčík. — Z tohto pohľadu možno hovoriť o našej vysokej škole ako o novej, neklasicky profilovanej socialistickej škole, ktorej učiteľia, ostatní pracovníci i absolventi utvorili svojím profesionálnym zameraním a výsledkami pokrokových tradícií. Podstatná väčšina z doterajších už vyše 10 000 absolventov — dopravných, spojových a strojních inžinierov sa v praxi osvedčila a značná časť z nich zaujala popredné miesta v doprave, spojoch, strojárstve, vnáša nové impulzy progresívneho vývoja do týchto významných odvetví národného hospodárstva.

STRETNUTIA S VRCHOLKOVOU TECHNIKOU

V súčasnosti sa na tejto vysokej

škole pripravuje v dennom štúdiu vyše 5000 študentov, z ktorých okolo 3000 má k dispozícii aj ubytovacie možnosti v študentských domovoch. Ďalšie internátne bloky sú rozostavané — prvý zo štyroch so 400 posteľami by sa mal odovzdať v budúcom roku. Z troch fakúlt školy vychádza ročne okolo 900 absolventov takých potrebných v našom národnom hospodárstve. Na škole sa možno pripravovať v 18 študijných odboroch. Sú medzi nimi prevádzka a ekonomika železničnej dopravy, spojov, cestnej a

Pohľad na časť zariadení laboratória zabezpečovacej techniky na katedre blokov a spojov.

mestskej dopravy, leteckej dopravy, elektrická trakcia a energetika v doprave, kybernetika v doprave a spojoch, oznamovacia a zabezpečovacia technika v doprave a pod. Od budúceho školského roku má pribudnúť ďalší študijný odbor — automatizované systémy riadenia technologických procesov v strojárstve.

Pokúsime sa niektorými pohľadmi i údajmi priblížiť koncepciu, možnosti a úroveň vyučovacieho procesu na tejto škole. Treba povedať, že sa ustavične — i keď nie dost rýchlo — zlepšuje jej materiálno-technická základňa. Za posledných trinásť rokov si budovanie nových výučbových objektov školy, prevažne moderných, dobre vybavených laboratórií, vyžiadalo náklady 148 miliónov Kčs. Do nových objektov sa presunula väčšina

na katedier strojárskej a elektrotechnickej fakulty. Na jej pracoviskách sa môžete stretnúť s výpočtovou technikou na vrcholovej úrovni, s aplikovaním programátorov a kalkulátorov, s prístrojmi z celého sveta, ktoré sú poslucháčom k dispozícii. Počas štúdia naučia sa teda s nimi pracovať, na rozsiahlejších pracoviskách po nástupe do práce môžu bezprostredne zabezpečovať ich uplatnenie, v každom prípade sa však stávajú takými znalosťami a skúsenosťami nositeľmi a presadzovalmi technického progresu.

ORIENTÁCIA NA POTREBY PRAXE

Škola cielavedome orientuje vyúsťovanie výuky podľa potrieb praxe. Ako som sa dozvedel od dekana strojárskej a elektrotechnickej fakulty prof. Ing. M. Zafku, deväť desiatin diplomových prác na tejto fakulte rieši konkrétne úlohy priemyslu a zvyšok vedecko-výskumné úlohy, tak-

mu, DrSc., z Vysoké školy dopravy a spojov v Žiline štátnu cenu Klementa Gottwalda.

MODERNÉ PRÍSTUPY

Zastavme sa ešte aspoň nakrátko na jednej z najmladších katedier tejto vysokej školy — sotva osemročnej katedre technickej kybernetiky. Zástupca jej vedúceho doc. Ing. M. Lánsky, CSc., ozrejmjuje potrebu jej vzniku i jej poslanie. — Uplatňovanie výpočtovej techniky v riadení a automatizácii si vyžaduje dôkladnú prípravu odborníkov. Pre oblasť dopravy a spojov ju zabezpečujeme my, — hovorí. Študenti sa tu učia programovať, narábať s výpočtovou technikou, osvojujú si princípy automatizovaného riadenia, technickej kybernetiky aj pre ostatné odbory, ktoré na škole sú. Technika, ktorú tu máme, väčšinou predbieha to, s čím sa na pracoviskách stretnú — a to je dobre. Okrem špecialistov, priamo študujúcich odbor technickej kybernetiky, študijne ním prechádzajú všetci poslucháči školy.

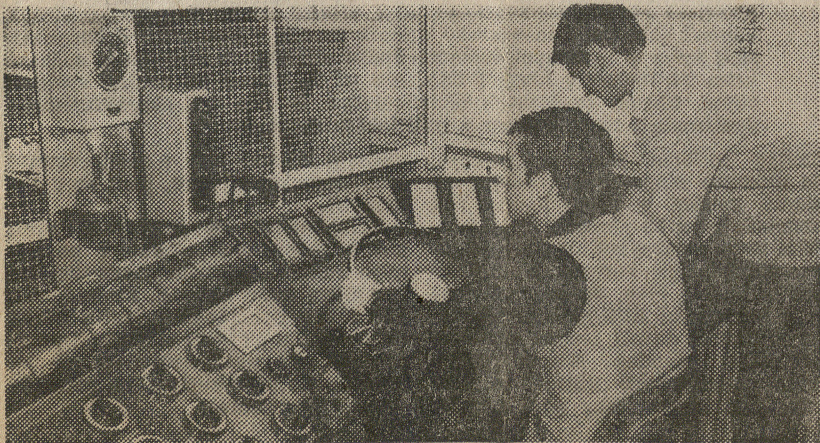
Možno teda povedať, že Vysoká škola dopravy a spojov v Žiline pripravuje naozaj kvalifikovaných odborníkov pre prax, zameraných na progresívne riešenia problémov, s ktorými sa stretnú; že veľa znamená pre národné hospodárstvo aj jej vedeckovýskumná kapacita, že 26 rokov jej existencie významne pozdvihlo celkovú úroveň života a diania aj sídelného mesta tejto vysokej školy s celoštátnou pôsobnosťou — Žiliny, ktorá sa stala jedným z deviatich vysokoškolských miest na Slovensku. Tej Žiliny, čo si v najbližších dňoch pripomenie 35. výročie svojho oslobodenia Sovietskou armádou; od oslobodenia vyrástla z deväťnásťtisícového mesta na dnešné — s 82 000 obyvateľmi. Pre roky socialistickej výstavby sú charakteristické také údaje, že objem priemyselnej výroby sa v Žilinskom okrese od oslobodenia zvýšil 18-krát, že tu pribudlo 32 000 bytov, z toho 16 700 v Žiline samotnej, že miesto dvoch materských škôl po oslobodení má ich dnes okres 127...

A BUDÚCNOSŤ ŠKOLY?

Hovorili sme o minulosti a súčasnosti, aké sú však zábery v plnení poslania Vysoké školy dopravy a spojov v Žiline pre budúcnosť? V ďalších rokoch chceme intenzívne rozvíjať pokrokové tradície a tie pozitívne prvky v činnosti našej školy, — hovorí prorektor VŠDS doc. Ing. J. Moravčík, CSc., — ktoré budú viesť k ďalšej intenzifikácii výchovno-vzdelávacej a vedeckovýskumnej práce a k zvyšovaniu ich efektívnosti a kvality. K tomu by malo prispieť i riešenie priestorových ťažkostí — v učebných priestoroch a v internátnom ubytovaní študentov. Interjektivo sa pripravuje druhá stavba nového areálu VŠDS na Veľkom dieli, ktorá sa má realizovať v 7. päťročnici a mala by poskytnúť k už vybudovanej laboratórnej časti také potrebné učebné. Tým sa vytvoria podmienky pre kvalitnejšiu prípravu odborníkov nielen v doterajších študijných odboroch, ale aj v pripravovaných, z ktorých možno spomenúť automatizované systémy riadenia technologických procesov v strojárstve, závodovú dopravu a ďalšie. Spolu so zvyšujúcim sa podielom na riešení vedeckovýskumných úloh technického rozvoja dopravy, spojov a strojárstva chce tak naša vysoká škola prispieť k zvyšovaniu bohatstva našej spoločnosti v podmienkach rozvinutého socializmu.

JAROSLAV MEŠKO

Snímky H. Vrabcová, Žilina

A takto to vyzerá v laboratóriu jednosmernej elektrickej lokomotívy na katedre elektrickej trakcie a energetiky.